

Maur – venn eller fiende??

Mauren blir ofte observert i frukttrærne rett rundt blomstringstidspunkt. Ofte hører en fra hageeiere at det er bra med maur, siden det er en vanlig misoppfatning at mauren reduserer bladluspopulasjonen ved å spise/drepe bladlus. Men det er tvert om, maur i frukttrærne er ikke ønskelig, og kan i enkelte tilfeller gjøre stor skade.

Wenche Rundsag Høgetveit
Forsøksringen Agder

Mauren krabber opp i trærne i perioden omkring blomstring, og ofte er maur i trærne et tegn på at bladlus snart er i anmars. Bladlusa suger i seg sukkerholdig saft fra bladene, og slipper den ut fra bakparten som honningdugg. Honningduggen er rik på sukker, og en viktig matkilde for mauren. For å få tak i honningdugg bruker mauren antennene til å trykke på bakenden til lusa, dette stimulerer lusa til å slippe ut en dråpe med honningdugg og kalles for melking. Mauren melker bladlusa for honningdugg og dette i seg selv øker lusas evne til formering. Dersom honningduggen akkumuleres i bladluskolonien vil muggsopper og andre mikroorganismer forurense maten og redusere lusas kapasitet til reproduksjon.

Mauren holder bladlus som husdyr, og melker lusa for honningdugg. Naturlige fiender til bladlusa blir skremt vekk eller drept av mauren. (Foto: www.invasive.org.)

Maur vil beskytte lusekoloniene sine, og kjempe mot lusa sine naturlige fiender. Denne sabotasjen av biologisk lusekontroll er det viktig å være klar over ved utprøving og utsett av nyttedyr. Dette kan også være et problem i veksthuskulturer, for eksempel paprika.

Problem 1 – mauren biter av griffelen

Mauren krabber inn i blomsten, og biter griffelen tvert av. Er det ingen griffel, får en heller ingen pollinering. Ved en stor maurpopulasjon i nærheten av feltet kan mauren forårsake tilnærmet 0-avling på flere store, voksne morelltrær, fordi alle blomstene manglet griffel. Trær som er nærmest skogkanten er mest utsatt. Skaden vil ligne på frostskaade, men ved frostskaade vil griffelen ofte fortsatt være der, men griffelen vil være brunsvart pga frostskaaden. Ved skade av maur er som regel griffelen borte, en ser bare bitemerke igjen langt

nede på griffelen. Ikke alle felt har problemer med maur, men det er viktig å være påpasselig og sjekke i eget felt i tiden rundt blomstring. Dersom det er maur i trærne, sjekk hva den gjør.

Problem 2 – dreper naturlige nyttedyr

Maur i en bladluskoloni vil skremme bort naturlige skadegjørere til lusa, som f.eks. gallmygglarver, mariehønelarver og larver av blomsterflue. Det er også sett at mauren, i tillegg til å skremme bort nyttedyr, også kan drepe nyttedyr. I enkelte tilfeller tar mauren med seg nyttedyra, både larver og pupper, tilbake til maurtua.

Problem 3 – bruk av biologisk bekjempelse

Ved bruk av biologisk bekjempelse vil utsett av nyttedyr mot for eksempel bladlus være nytteløst dersom mauren er i treet. All utprøving av biologisk bekjempelse mot bladlus vil derfor forutsette at treet eller planta er maurfritt. Dersom en setter ut nyttedyr og mauren har fri tilgang til treet, vil dette gi et dårlig resultat da mauren dreper/skremmer bort nyttedyra.

Tiltak mot maur i feltet

I god tid før blomstring kan en smøre insektslim på stammen (Tangle-trap, evt annet insektslim). Limet smøres rundt hele stammen nederst, i en bredde på 1-2 cm. Husk også på å smøre lim på eventuelle støttestolper i feltet. Vær oppmerksom på at enkelte typer støttestolper virker som trekkpapir på limet, og mister virkningen raskt etter påsmøring, husk her på å smøre på lim en gang til.

Maur som prøver på å klatre opp i treet klarer ikke å forsere limringen, og snur. Dersom mauren alt har kommet i treet – og en ser at de har begynt å bite av grifler, kan en smøre på insektslim for å hindre nye maur – men problemet vil da ofte være at de maurene som alt har kommet seg opp i treet blir der. I et slikt tilfelle kan en gå med en ryggståkesprøyte og blåse luft – da ramler de fleste maurene av.

Greiner som ligger på bakken vil være inngangsport for maur opp i treet.

Tidsforbruk ved å smøre lim på stammen: ca 2-2,5 t/daa. Lim på tube er kostbart, mye billigere er det å bestille lim på boks fra for eksempel Honningcentralen på Kløfta, og bruke en pensel el.lign. til å påføre limet med.

Tosidig tape, evt pakketape satt på med limet ut vil også virke noe, men limet er mye dårligere her. Dessuten, ved bruk av pakketape vil det være vanskelig å få dette helt tett inntil stammen pga sprekker osv, ofte krabber mauren opp i treet i sprekker under pakketapen.

Andre maur/lusefakta – ikke nødvendigvis relatert til frukttrær:

- Enkelte maurarter tar med seg luseegg til maurtua, passer på egga over vinteren, og tar med seg luseegga til egnede steder om våren for klekking og melking.
- Enkelte lusearter slipper ikke ut honningdogg uten at de er stimulert til å gjøre det av maur.
- Noen maur er nesten avhengig av enkelte lusarter som eneste matkilde.
- Dersom bladluskolonien blir for stor, kan mauren godt drepe noen lus, for å få en passelig stor populasjon.
- Noen ganger bærer mauren bladlusa rundt, for å finne et bedre sted å melke bladluskolonien sin på.